

edycja VI

Szkoła Górnictwa Odkrywkowego

Kościelisko k. Zakopanego, 9-12 września 2018 r.

Kościelisko-Kraków, 2.11.2018 rok

**Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów
Rzeczypospolitej Polskiej**

**Apel Uczestników
Konferencji Naukowej
„Szkoła Górnictwa Odkrywkowego”**
w sprawie
konieczności podjęcia działań systemowych
dla poprawy sytuacji polskiego górnictwa odkrywkowego

Szanowny Panie Premierze,

w dniach 9-12 września 2018 roku w Kościelisku koło Zakopanego obradowali Uczestnicy VI edycji Konferencji Naukowej „**Szkoła Górnictwa Odkrywkowego**”.

Patronat honorowy nad tą Konferencją objęli:

Minister Energii – Krzysztof Tchórzewski,

Rektor Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie – Prof. Tadeusz Słomka,

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego – Dr inż. Adam Mirek,

Przewodniczący Komitetu Górnictwa PAN – Prof. Wacław Dziurzyński,

Prezes Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa – Prof. Józef Dubiński.

W Szkole uczestniczyło ca 270 osób, reprezentujących wyższe uczelnie i instytuty naukowo-badawcze, kopalnie odkrywkowe, przemysł maszyn i urządzeń oraz firmy i instytucje współpracujące z branżą górnictwa odkrywkowego.

Obecnie górnictwo odkrywkowe to branża o potwierdzonym, nowoczesnym wyposażeniu technicznym i technologicznym spełniająca standardy europejskie i światowe. To ponad 4000 zakładów górniczych, które wydobywają około 40 różnych kopalin (węgiel brunatny, kruszywa żwirowo-piaskowe, kruszywa łamane, surowce dla przemysłu wapienniczego i cementowego i szereg innych kopalin). Łączne wydobycie za ostatnie lata kształtuje się od 350 do 400 mln ton w roku. Branża ta prawie w pełni zaspokaja potrzeby surowcowe kraju.

Szanowny Panie Premierze,

zebrani na Szkole uczestnicy zwracają uwagę, że głównym celem polityki surowcowej i energetycznej winno być zapewnienie bezpieczeństwa gospodarczego Polski w oparciu o krajową bazę kopalin. Stan zasobów kopalin w Polsce ulega ciągłemu zmniejszaniu tak pod względem liczby złóż, jak i ich wielkości, co wpływa bezpośrednio na bezpieczeństwo surowcowe kraju. Wystarczalność niektórych kopalin jest przewidywana jedynie na kilkanaście lat, co może zagrozić dalszemu istnieniu całych branż górniczych i około górniczych tracących rynek zbytu.

Nasz kraj posiada wszystkie atuty dla kontynuacji i rozwoju górnictwa odkrywkowego, a w tym górnictwa węgla brunatnego. Atuty te to między innymi: zasoby geologiczne, bogate doświadczenie kadry, zaplecze naukowe i projektowe oraz firmy produkujące maszyny i urządzenia na światowym poziomie. Rozwój górnictwa odkrywkowego opartego na rodzimych surowcach to dalszy rozwój kopalń i zakładów przetwarzających te kopaliny jak elektrownie na węgiel brunatny, cementownie czy firmy zajmujące się obróbką czy przeróbką tych surowców oraz firm pracujących na rzecz tej branży, czy także dziesiątki tysięcy miejsc pracy. Utrzymanie i wzrost liczby miejsc pracy w przemyśle oraz rodzima produkcja budująca dobrobyt kraju to wiano, jakie górnictwo odkrywkowe może wnieść w krajową gospodarkę, a jego likwidacja to deindustrializacja gospodarki oraz jej uzależnienie od importu, co może stworzyć realne bariery dla jej rozwoju.

Głównymi problemami, które utrudniają pracę i rozwój branży odkrywkowej to: oprócz Unijnej Polityki Klimatycznej **uwarunkowania formalno-prawne dla utrzymania i rozbudowy istniejących kopalń, a także budowy nowych.** Ich praca polega na ciągłym procesie budowy nowych obiektów i zamykaniu kopalń z powodu wyczerpywania się zasobów. Działalność górnicza jest nierozdzielnie związana z występowaniem złóż kopalin. Kopalnie mogą powstać tylko tam gdzie są zlokalizowane złoża, a nie w miejscach gdzie można je swobodnie zbudować bez naruszania restrykcyjnego prawa i wywołania protestów mieszkańców. Ten fakt do wielu osób w Polsce nie dociera.

Wiadomo, że nie wszystkie złoża będą zagospodarowane. Inne priorytety mają złoża surowców skalnych a inne złoża surowców energetycznych jakim jest węgiel brunatny czy kamienny czy złoża cynku i ołowiu oraz miedzi. **Polska winna dokonać waloryzacji różnych złóż kopalin na podstawie jasnych kryteriów, wytypować złoża strategiczne i uchwalić dla nich uproszczoną ścieżkę ich zagospodarowania.** Górnicy od 10 lat proszą o opracowanie listy złóż strategicznych, od 20 lat proszą o ustawowe zabezpieczenie złóż przed zabudową powierzchniową i o uproszczenie zasad formalno-prawnych rozbudowy czy budowy nowych kopalń. Konieczny jest przegląd zasad wykonywania raportów oddziaływania na środowisko przy inwestycjach górniczych. Polskie przepisy w tym zakresie są bardziej rygorystyczne niż dyrektywy unijne. Dlatego raz jeszcze prosimy o usprawnienie postępowań związanych z uchwalaniem studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w rejonie inwestycji górniczych.

Uczestnicy Szkoły zadawali pytania – dlaczego tak jest? Dlaczego w innych krajach UE możliwa jest eksploatacja kopalin, nawet w obszarach chronionych (np. Natura 2000) a w Polsce jest to praktycznie niemożliwe.

Prośb przesyłanych do Warszawy było wiele a efekt jest znikomy! Jedyna ostatnio zmiana to nowelizacja ustawy Prawo geologiczno-górnictwo w zakresie przedłużania koncesji na wydobywanie niektórych kopalin o 6 lat. Podobne utrudnienia miały miejsce przy uzyskiwaniu pozwoleń i budowie autostrad czy Euro 2012. Dopiero uchwalenie specjalnej Ustawy pozwoliło na budowę tych koniecznych dla kraju obiektów.

Szanowny Panie Premierze,

Pan osobiście i Pana Rząd zrobił bardzo dużo dla ograniczenia dekarbonizacji i zatrzymania likwidacji branży węgla kamiennego czy węgla brunatnego. Utworzenie jednego resortu zajmującego się energetyką czy podporządkowanie pod jeden resort polityki surowcowej są właściwymi działaniami. Opracowanie Programów dla węgla kamiennego i Programu dla węgla brunatnego obejmujących lata 2017 – 2030 z perspektywą do 2050 roku są dobrymi działaniami mogącymi procentować w następnych latach działania Pana Rządu. Wiemy też o trwających pracach nad różnymi rozwiązaniami ustawowymi. Niestety sytuacja, np. w branży węgla brunatnego staje się dramatyczna z powodu wyczerpywania się złóż na których obecnie pracują kopalnie a uruchomienie nowych kopalń napotyka ogromne trudności natury formalno-prawnej. Bez uruchomienia nowych kopalń po roku 2020 znacznie się powolna likwidacja tej branży.

Przypominamy, jest to branża która od 1989 roku nie potrzebowała i nie otrzymała żadnej pomocy publicznej. Inny przykład to wyczerpujące się zasoby kopalin w szczególności w rejonie Kielc. Bez zagospodarowania nowych złóż wapieni, dolomitów, żwirów, itd. za około 10 lat górnictwo w tym regionie może ulec dużemu ograniczeniu. Podobnie jest z innymi regionami i kopalniami. Czas jest w górnictwie większą wartością niż pieniądź – inwestycje w górnictwie są czasochłonne – straconego czasu się nie da nadrobić, a pieniądze można pożyczyć.

Dlatego zwracamy się do Pana Premiera o osobiste zaangażowanie się w zmianę polityki górniczej kraju, tak aby następne pokolenia wiedziały, że mimo trudnych decyzji zmienił Pan niekorzystną dla kraju politykę, dając szanse pracy oraz rozwoju polskiemu górnictwu i energetyce opartej o najtańsze paliwo, jakim jest węgiel czy rozwój szeregu gałęzi gospodarki opartych o inne kopaliny.

Szanowny Panie Premierze,

elity rządzące w kraju winny ponad podziałami politycznymi określić listę wyłączenia określonych terenów pod przyszłościową działalność górniczą. Powinny zostać zabezpieczone złoża kopalin np. węgla brunatnego przed ich blokowaniem, a mieszkańcom tych terenów należy zapewnić w określonym czasie godziwą rekompensatę za wykup nieruchomości oraz korzyści ze współzycia z górnictwem - przemysłem – np. rentę eksploatacyjną z zysku dla właścicieli nieruchomości w obszarze górniczym. Doświadczenia ostatnich lat jednoznacznie wskazują, że w wielu przypadkach symbioza górnictwa z mieszkańcami i jednostkami samorządu terytorialnego jest korzystna dla obu stron. Przecież to najbogatsza gmina w Polsce, czerpie znamienite korzyści dzięki funkcjonowaniu górnictwa węgla brunatnego.

Górnictwo na świecie i w Polsce opanowało sposoby eksploatacji z maksymalnym ograniczeniem negatywnego wpływu na środowisko naturalne. Kopalnie korzystają z opinii instytucji naukowych, zajmujących się ochroną środowiska, a szczególnie rekultywacją gruntów pogórnich. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych prowadzona jest przez kopalnie na najwyższym poziomie światowym, zapewniającym wykorzystanie przekazywanych terenów poeksploatacyjnych do produkcji rolnej, leśnej lub zwiększając retencję wody i atrakcyjność terenów dla potrzeb rekreacji. Bardzo często zrehabilitowane tereny poeksploatacyjne są bardziej zróżnicowane przyrodniczo i krajobrazowo niż pierwotnie i mają również większą wartość dla samorządów w zakresie rozwoju bazy turystyczno-wypoczynkowej. Mimo tych dobrych wyników w obiegu informacyjnym, kopalnie a szczególnie kopalnie węgla brunatnego, pokazywane są jako „zdeprawowane tereny bez żadnej przyszłości na zagospodarowanie”. Dotychczasowy przekaz o górnictwie należy zmienić, informując społeczeństwo o działaniach podejmowanych w zakresie rekultywacji i rewitalizacji terenów pogórnich w polskich i zagranicznych kopalniach.

Niezbędne jest podjęcie działań polegających na właściwym przedstawianiu górnictwa i problematyki surowcowej w nauczaniu szkolnym, szerszym informowaniu o potrzebach surowcowych społeczeństwa i jednostki oraz roli górnictwa w rozwoju gospodarczym kraju i w tworzeniu nowych miejsc pracy na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Należy szeroko rozpowszechniać informacje o rzeczywistych skutkach środowiskowych działalności górniczej, sposobach ich usuwania oraz promowaniu działalności górniczej przyjaznej dla środowiska.

Szanowny Panie Premierze,

są rzeczy pilne i mniej pilne. W załączniku do pisma przedstawiamy najpilniejsze POSTULATY, które należą do tych najważniejszych dla przyszłości kraju w odniesieniu do górnictwa odkrywkowego. Wszyscy Ci, którzy decydują o przyszłości tego kraju powinni nie tylko zapoznać się z nimi ale też podjąć działania, aby je urzeczywistnić.

Niniejsze postulaty to wypadkowa stanowisk całego środowiska górniczego, które mimo nadwątlonej nadziei, że zostaną przeczytane przez władze, podjęło ten trud.

Z pełną świadomością możemy też powiedzieć wykorzystując funkcjonujące prawdy w przyrodzie, że "*natura nie zna ani kary ani nagrody - zna tylko konsekwencje*". Brak reakcji ze strony władz, będzie skutkować wyłącznie przykrymi konsekwencjami w postaci braku rozwoju branży górniczej a być może jej zamknięciem.

Przedstawiając powyższą analizę i wnioski na przyszłość pragniemy podkreślić, że pozostajemy **do dyspozycji Pana Premiera**. Wyrażamy chęć spotkania i jeszcze szczegółowego przedstawienia naszych poglądów w temacie najważniejszym dla NASZEJ OJCZYZNY tj. BEZPIECZEŃSTWA SUROWCEGO PAŃSTWA.

Komisja uchwał i wniosków:

1. prof. dr hab. inż. Zbigniew Kasztelewicz – Kierownik Katedry Górnictwa Odkrywkowego, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie
2. dr hab. inż. Leszek Jurdziak prof. nadzw. – Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej
3. prof. dr hab. inż. Wiesław Koziół – Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie i Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie
4. dr hab. inż. Stefan Góralczyk prof. IMBIGS – Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie

Z poważaniem

Za Komisje uchwał i wniosków

Przewodniczący Komitetu Naukowego
Szkoły Górnictwa Odkrywkowego 2018

prof. dr hab. inż. Zbigniew Kasztelewicz

Do wiadomości:

1. Krzysztof Tchórzewski – Minister Energii
2. Henryk Kowalczyk – Minister Środowiska
3. Jan Krzysztof Ardanowski – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
4. Teresa Czerwińska – Minister Finansów
5. Jadwiga Emilewicz – Minister Przedsiębiorczości i Technologii
6. Jerzy Kwieciński – Minister Inwestycji i Rozwoju
7. Mariusz Orion Jędrysek – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska - Główny Geolog Kraju
8. Grzegorz Tobiszowski – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Energii
9. Adam Mirek – Prezes Wyższego Urzędu Górniczego